

Vedr. dispensation fra alderskravet i medfør af godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3 ("særlige omstændigheder")

(Til samtlige adoptionssamråd, samrådssekretariater, formidlende organisationer, Adoption og Samfund samt Familiestyrelsen, den 27. februar 2006).

Adoptionsnævnet har som led i sin tilsynsvirksomhed indkaldt godkendelsessager, hvor samrådene i 2003 har truffet afgørelse om aldersdispensation efter godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3 ("særlige omstændigheder").

Nævnet har på baggrund af gennemgangen af såvel disse sager som tidligere klagesager fundet det hensigtsmæssigt at fremkomme med nogle generelle overvejelser i forbindelse med anvendelsen af dispensationsmuligheden i godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3.

Det fremgår således af godkendelsesbekendtgørelsens § 6, at det er "en betingelse for at blive godkendt som adoptant, at ansøgerens alder på ansøgningstidspunktet ikke overstiger barnets alder med mere end 40 år". Ifølge § 6, stk. 2, nr. 3, kan betingelsen dog fraviges, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

I forbindelse med fremsættelsen af lov om ændring af adoptionsloven (lovforslag L 40) fremgår følgende om baggrunden for bestemmelsen:

"I en række situationer er der dog efter Justitsministeriets opfattelse grundlag for at fravige de almindelige aldersregler.

For så vidt angår adoption af større børn og andre vanskeligt anbringelige børn er Justitsministeriet enig med Adoptionsudvalgets flertal i, at der bør være en større grad af fleksibilitet over for alderskravene under forudsætning af, at ansøgerne - bl.a. gennem erfaring med egne børn - har de særlige kvalifikationer, der vil kunne medvirke til at sikre et gunstigt adoptionsforløb med et sådant barn".

I overensstemmelse hermed nævnes følgende som eksempler på særlige omstændigheder i vejledningen om international adoption:

"Som eksempler på særlige omstændigheder kan især nævnes særlige forhold hos det barn, der ønskes adopteret. Det gælder f.eks., hvis der søges om adoption af en biologisk søster eller bror til et barn, som man allerede har adopteret, eller af et barn, som ansøgeren i forvejen har et nært og længerevarende tilknytningsforhold til. Det gælder også, hvis der søges om godkendelse til adoption af et større barn eller et vanskeligt anbringeligt barn under forudsætning af, at ansøgeren - bl.a. gennem erfaringer med børn - har de særlige kvalifikationer, der vil kunne medvirke til at sikre et gunstigt adoptionsforløb for et sådant barn".

Nævnet har med udgangspunkt heri drøftet en række forhold, som erfaringsmæssigt gør sig gældende i de sager, hvor der søges dispensation fra aldersreglen under henvisning til, at der foreligger særlige omstændigheder.

Det skal indledningsvis understreges, at bestemmelsen i sin ordlyd og indhold lægger op til en konkret vurdering af, hvorvidt der i den enkelte sag foreligger sådanne særlige omstændigheder, som kan begrunde en aldersdispensation. Nedenstående vil derfor heller ikke kunne anvendes som ufravigelige retningslinier, da konkrete omstændigheder i den enkelte sag kan begrunde, at sagen må vurderes anderledes.

Specifikke forhold vedrørende formidlingssituationen

Nævnet har i flere sager oplevet, at der søges om aldersdispensation under henvisning til, at særlige forhold i et konkret afgiverland kan tale for, at man meddeles en lavere aldersdispensation end den, man ville kunne opnå efter de øvrige bestemmelser. Dette vil både kunne være på tale i forbindelse med en ansøgning om abstrakt godkendelse eller i forbindelse med en konkret ansøgning, hvor et afgiverland f.eks. har bragt et barn i forslag, som aldersmæssigt ligger under den godkendelsesramme, som ansøgeren er godkendt til.

Nævnet har i en række sager anlagt det synspunkt, at forhold omkring formidlingssituationen som udgangspunkt ikke kan begrunde aldersdispensation efter bestemmelsen i godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3, sådan at der meddeles en lavere aldersramme end den, der ellers ville kunne opnås efter de øvrige bestemmelser.

Udvidelse af en godkendelse til et yngre barn, som er bragt i forslag

Nævnet har behandlet en del sager vedrørende godkendte ansøgere, der har fået stillet et barn i forslag, der aldersmæssigt ligger under deres godkendelsesramme, hvorfor ansøgerne ønsker godkendelsen udvidet til at omfatte det konkrete barn.

Det er i denne forbindelse nævnets holdning, at de formidlende organisationer bør orientere afgiverlandene om de danske godkendelsesrammer, således at det så vidt muligt undgås, at et barn bringes i forslag til en ansøger med en højere godkendelsesramme.

Det er endvidere nævnets holdning, at bestemmelsen i godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3 ikke generelt kan anvendes til at godkende konkrete matchingforslag uden nærmere begrundelse. Ved vurderingen af, om en allerede meddelt godkendelsesramme kan udvides til at omfatte et yngre barn, kan der lægges vægt på, om der gør sig særlige forhold gældende hos barnet, der taler for at meddele aldersdispensation, eventuelt på trods af en aldersforskel på mere end 45-46 år. I øvrigt kan der ved vurderingen lægges vægt på aldersforskellen mellem ansøgerne og barnet.

Nævnet finder det ikke muligt at fastsætte en øvre grænse for, hvor meget en meddelt godkendelsesramme konkret kan udvides, men der bør efter nævnets opfattelse udvises stor tilbageholdenhed med afvigelser fra godkendelsesrammen i sager vedrørende mindre børn, idet disse ofte ikke kan betragtes som vanskeligt anbringelige børn.

Hensynet til ansøgernes øvrige børn

Nævnet har i sin praksis hidtil ikke fundet, at hensynet til, at ansøgers øvrige biologiske eller adopterede børn kan få søskende, udgør sådanne særlige omstændigheder, at det kan begrunde en aldersdispensation. Situationen opstår typisk for ansøgere, der på grund af kravet om naturlig søskendeafstand til deres øvrige børn ikke kan anvende den aldersramme, som de på grund af deres egen alder ville kunne opnå efter de øvrige bestemmelser i godkendelsesbekendtgørelsens § 6.

Opmærksomheden henledes i den forbindelse også på nævnets udtalelse af 6. oktober 2005 vedrørende vejledning af ansøgere om aldersrammer, hvormed det tilsigtes, at ansøgere allerede i forbindelse med ansøgningen om barn nr. 1 vejledes om aldersreglerne og eventuelt tager stilling til, om de senere vil søge flere børn, idet aldersrammen da kan indrettes på dette.

Tilknytning til et konkret barn, som der søges godkendelse til

Som beskrevet ovenfor, er et nært og længerevarende tilknytningsforhold mellem ansøgere og barn nævnt i vejledningen som eksempel på særlige omstændigheder, der kan begrunde aldersdispensation efter bestemmelsen i godkendelsesbekendtgørelsens § 6, stk. 2, nr. 3.

Nævnet har behandlet enkelte sager om spørgsmålet, og vurderingen af, om der foreligger en tilstrækkelig tilknytning mellem ansøgere og barn, bør i alle tilfælde foretages som en konkret, individuel vurdering. Dog bør der efter nævnets opfattelse fokuseres mere på barnets tilknytning/følelsesmæssige afhængighed af ansøgerne end på ansøgernes tilknytningsforhold til barnet.

Andre forhold:

For så vidt angår aldersdispensation til et vanskeligt anbringeligt barn er det nævnets generelle opfattelse, at vurderingen af, hvorvidt der på denne baggrund kan meddeles aldersdispensation, navnlig er relevant i forbindelse med ansøgning om godkendelse til et konkret barn, herunder godkendelse af et konkret matchingforslag.

Ifølge nævnets praksis udgør det ikke særlige forhold, der kan medføre aldersdispensation, at der er indgivet ansøgning umiddelbart efter ophør af barnløshedsbehandling, når ansøgerne har mødt hinanden i en sen alder, eller at ansøgerne på et senere tidspunkt kunne have ventet deres første barn via kunstig befrugtning.

Nævnet har i 2005 endvidere behandlet enkelte sager om åben adoption, hvor ansøgere har søgt om aldersdispensation til at adoptere et konkret spædbarn, som den biologiske mor har ønsket at bortadoptere til ansøgerne. Nævnet har i disse sager ikke fundet, at der forelå sådanne særlige omstændigheder, at det kunne begrunde aldersdispensation efter bestemmelsen i § 6, stk. 2, nr. 3.